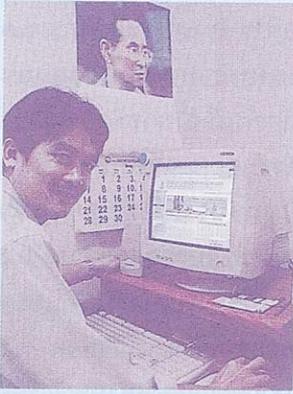

วารสารอิเล็กทรอนิกส์

E-mail : jumpon@ago.go.th

จุมพล พันธุ์สัมฤทธิ์

อัยการผู้ช่วยชาย สำนักงานต่างประเทศ

ท่านที่เคยดูหนังซีรีส์ญี่ปุ่นทางไอทีวีเรื่อง “ผม..ฮีโร่ครับ” ที่บอกเล่าเรื่องราวการทำงานของอัยการคิวเว่แห่งสำนักงานอัยการโตเกียว คงเคยเห็นลักษณะการทำงานของอัยการญี่ปุ่นทั้งการสอบสวนและฟ้องคดีที่ไม่ได้ทำงานคนเดียว

ท่านที่เคยดูหนังซีรีส์ญี่ปุ่นทางไอทีวีเรื่อง “ผม..ฮีโร่ครับ” ที่บอกเล่าเรื่องราวการทำงานของอัยการคิวเว่แห่งสำนักงานอัยการโตเกียว คงเคยเห็นลักษณะการทำงานของอัยการญี่ปุ่นทั้งการสอบสวนและฟ้องคดีที่ไม่ได้ทำงานคนเดียวแต่มีเจ้าหน้าที่ด้านคดีเป็นผู้ช่วยเหลือแบบเลขานุการในการทำงานทุกขั้นตอน เจ้าหน้าที่ช่วยงานด้านคดีของพนักงานอัยการญี่ปุ่นเรียก “ทาชิไอ-จิมุคัง (Tachiai-Jimukan)” คำว่า “ทาชิไอ” แปลตรงตัวว่า “การสังเกตการณ์” ส่วน “จิมุคัง” แปลว่า “เจ้าหน้าที่” รวมความแล้ว “ทาชิไอ-จิมุคัง” แปลว่า “เจ้าหน้าที่สังเกตการณ์ (การทำงานของอัยการ)” การสังเกตการณ์มีลักษณะ

ต้องคอยติดตามอัยการแบบบัดดี้ แต่ไม่ใช่เพื่อการตรวจสอบจับผิด แต่เป็นการสังเกตการณ์เพื่อคอยช่วยเหลือสนับสนุนในหนึ่งจึงเห็นนางเอกของเรื่องอามิยะซัง เป็นผู้ช่วยอัยการคิวเว่ในการติดต่อประสานงานกับพยานและพนักงานสอบสวน บันทึกคำให้การพยาน ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและจัดเตรียมเอกสารในการสืบพยาน

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นเจ้าหน้าที่คดีทาชิไอ-จิมุคังได้ ไม่ต้องจบนิติศาสตรบัณฑิตหรือปริญญาตรีเพียงจบประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญาก็ได้ แล้วสอบแบบสอบก.พ.ทั่วไปของญี่ปุ่น หลังจากนั้นจึงเข้ารับการฝึกอบรมงานในหน้าที่โดยสำนักงานอัยการ นอกจากเจ้าหน้าที่คดีทาชิไอ-จิมุคัง สำนักงานอัยการญี่ปุ่นยังมีตำแหน่ง “ฟูกุ-เคนจิ (Fuku-Kenji)” หรือพนักงานอัยการผู้ช่วย โดย “ฟูกุ” แปลว่า “ผู้ช่วย” ส่วน “เคนจิ” แปลว่า “อัยการ” ฟูกุ-เคนจิมิ้อำนาจสอบสวนและฟ้องคดีในเขตอำนาจศาลแขวง

หากจะดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลจังหวัด ต้องกระทำภายใต้การกำกับควบคุมของเคนจิ คุณสมบัติของฟูกุ-เคนจิ ต้องมีประสบการณ์ทำงานบางตำแหน่งในสำนักงานอัยการ กระทรวงยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต่ำกว่าตำแหน่งสารวัตรเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีและต้องสอบผ่านข้อสอบเฉพาะตำแหน่งฟูกุ-เคนจิ พนักงานอัยการผู้ช่วยฟูกุ-เคนจิไม่ต้องจบเนติบัณฑิตเหมือนเคนจิ โดยจะเติบโตในสายงานฟูกุ-เคนจิขึ้นไป หากจะเปลี่ยนเป็นเคนจิก็คงต้องไปสอบผ่านเนติบัณฑิตก่อน

สถิติเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2006 สำนักงานอัยการญี่ปุ่นมีอัยการ (เคนจิ) จำนวน 1,548 คน พนักงานอัยการผู้ช่วยฟูกุ-เคนจิ จำนวน 899 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการทั้งหมด 8,763 คน คิดเป็นสัดส่วนของพนักงานอัยการ (รวมฟูกุ-เคนจิ) ต่อเจ้าหน้าที่ธุรการได้ประมาณ 1:3.5 คน ในขณะที่ปัจจุบันอส.เรามีพนักงานอัยการทั้งหมด 2,937 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ (รวมจ้างเหมาบริการ 1,026 คน) ทั้งหมด 3,482 คน คิดเป็นสัดส่วนได้ประมาณ 1:1.2 คน ถือว่า

จำนวนบุคลากรฝ่ายสนับสนุนงาน (Support Staff) มีน้อยมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานทั่วไป

ผู้เขียนเคยมีโอกาสไปดูงานที่สำนักงานอัยการสูงสุดอังกฤษ (Crown Prosecution Service (CPS)) CPS ก็มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีคล้ายทนายโจ-จิมุคังของญี่ปุ่น เรียก “Caseworker” คอยเป็นผู้ช่วยของพนักงานอัยการในการดำเนินการด้านคดี เตรียมคดี ติดต่อกับพยานและพนักงานสอบสวน รับมอบฉันทะไปศาล ฟังคำพิพากษาและล้างบัญชีค่าใช้จ่ายในคดี ส่วนตำแหน่งพนักงานอัยการผู้ช่วยฟูกุ-เคนจิของ CPS ก็มี เรียก “Designated Caseworker” ทำหน้าที่เป็นพนักงานอัยการว่าความบางคดีในศาลแขวง Magistrate Court โดยอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีของ Designated Caseworker มีกฎหมาย Prosecution of Offences Act 1985 บัญญัติรับรองไว้

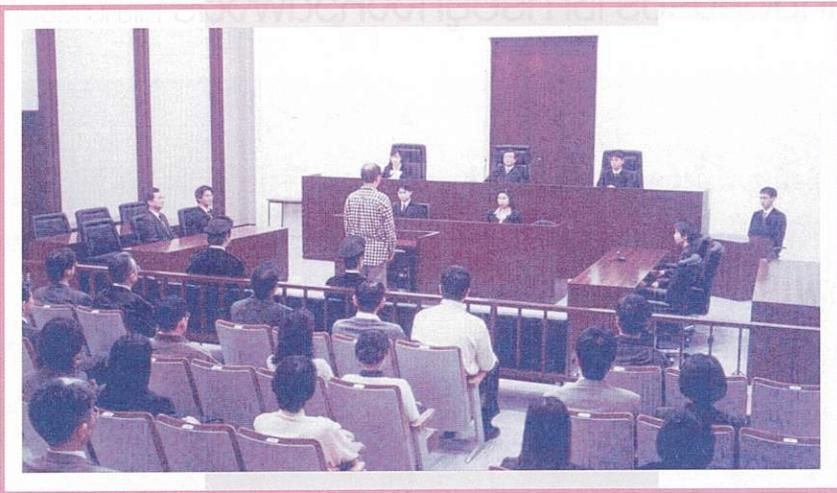
ข้ามไปฝั่งอเมริกา ในแต่ละรัฐ แต่ละเขต County ก็มีเจ้าหน้าที่คดีเป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการที่เรียกแตกต่างกันไป เช่น Caseworker เหมือนของอังกฤษบ้าง หรือ Prosecutor Clerk แปลตรงตัวคือ เสมียนอัยการบ้าง แต่ขอบเขตของงาน (Job Description) ก็คล้ายกัน คือช่วยจัดเอกสารเตรียมคดี ติดต่อกับผู้เสียหาย พยาน พนักงานสอบสวนและศาล ตรวจสอบประวัติอาชญากรและหมายจับของผู้ต้องหา จัดการด้านประกันตัว ตามผลคำสั่งคำร้องของศาล ติดตามพนักงานอัยการไปศาลและล้างบัญชีค่าใช้จ่ายในคดี เป็นต้น คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คดี Caseworker หรือ Prosecutor Clerk ไม่ต้องจบปริญญาเพียงแค่ไฮสคูลก็พอ แล้วสำนักงานอัยการแต่ละแห่งจะจัดคอร์สฝึกอบรมให้ตรงกับภารกิจที่ทำ

สำหรับอส.เราไม่มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีแบบทนายโจ-จิมุคังของญี่ปุ่น หรือ Caseworker ของอังกฤษ หรือ Prosecutor Clerk ของอเมริกา ที่จะช่วยงานของพนักงานอัยการได้อย่างเต็มที่และเป็นรูปธรรม จะมีก็ตำแหน่งนิติกร แต่ข้อจำกัดที่เป็นจุดอ่อนของนิติกรคือ นิติกรเป็นตำแหน่งทางวิชาชีพ ผู้ดำรงตำแหน่งจบนิติศาสตร์บัณฑิตที่ฟังใช้ความรู้ความสามารถทางกฎหมายในการทำงาน แต่ออส.เป็นหน่วยงานของนักกฎหมายอยู่แล้ว จึงไม่ได้ใช้งานนิติกรเต็มศักยภาพเหมือนหน่วยงานอื่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของนิติกรในอส.จึงดูค่อยไปเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น และการเปลี่ยนงาน (Turnover) ของนิติกรมีเปอร์เซ็นต์สูง

ประเด็นต่อไปแล้วอส.จะสร้างตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีได้อย่างไร ไม่ติดขัดนโยบายการไม่เพิ่มอัตรากำลังภาครัฐของรัฐบาลหรือไม่ อส.จะจัดสรรงบประมาณได้อย่างไร ขณะนี้อส.กำลังพิจารณาร่างกฎหมายใหม่ให้ออส.เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ 2550 เราอาจต้องพิจารณาโครงสร้างบุคลากรใหม่ ส่วนงบประมาณอาจไม่ต้องเพิ่มแต่ใช้วิธีเกลี่ยหรือแปลงจากตำแหน่งอื่น เช่น หากแปลงหรือยุบตำแหน่งอัยการอาวุโส 1 ตำแหน่ง อาจนำไปจ้างเจ้าหน้าที่คดีวุฒิปวส. หรือปวส. ได้ถึง 15-20 ตำแหน่ง ซึ่งน่าจะเพียงพอที่จะจัดสรรเจ้าหน้าที่คดีประกอบให้แก่พนักงานอัยการที่ต้องทำงานในศาลในสนาม

(Frontline Prosecutor) ได้ในอัตราหนึ่งต่อหนึ่ง

ส่วนนิติกรที่อส.มีอยู่ จะทำอย่างไร หากจะใช้งานนิติกรให้เต็มศักยภาพ อส.ต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลงตำแหน่งนิติกร พิจารณาประสบการณ์และเปิดสอบแข่งขันเป็นพนักงานอัยการผู้ช่วย ดังตำแหน่ง

ฟูกุ-เคนจิ ของญี่ปุ่น หรือ Designated Caseworker ของอังกฤษ โดยให้พนักงานอัยการผู้ช่วยสามารถทำงานของพนักงานอัยการบางประเภทได้ เช่น ร่วมสอบสวนเด็ก ได้สวนชั้นสุตรพลิกศพ ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้เต็มรูปแบบ ฟ้องคดีด้วยวาจา ดำเนินคดีในศาลแขวงบางประเภท เป็นต้น ซึ่งหากดำเนินการได้เช่นนั้นก็จะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนพนักงานอัยการและไม่ต้องเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการดังอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันเป็นการริเริ่มจริงจังขององค์กรด้วยประการหนึ่ง

ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่องและต้องฝึกอบรมกันใหม่ตลอดเวลา ส่วนเจ้าหน้าที่คดี หรือเสมียนอัยการ หรือผู้ช่วยพนักงานอัยการไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ทางกฎหมายชั้นนิติศาสตร์บัณฑิต เพียงแต่ใช้ความรู้ทั่วไปในสำนักงานและทักษะด้านการประสานงาน ด้านคดีและด้านการทำงานเป็นทีมเวิร์ค ซึ่งจะได้จากการอบรมการฝึกทำงานจริง On-the-Job Training และการถ่ายทอดของพนักงานอัยการ ก็จะสามารถทำงานช่วยพนักงานอัยการได้อย่างเพียงพอ และทำให้งานของพนักงานอัยการเป็นไปโดยไหลลื่นมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น